

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Suomi maailman turvallisimpana maana 2035 -polkuja sisäasiain- hallinnon toivottuun tulevaisuuteen

kaiku

Sisälllys

1	Johdanto.....	3
2	Miltä maailman turvallisin maa näyttää vuonna 2035?.....	4
3	Sisäasiainhallinnon tulevaisuuspolut erilaisissa toimintaympäristöissä.....	7
3.1	Yhteistyön maailma	12
	Narratiivi.....	13
	Tulevaisuuspolku.....	14
3.2	Kiihtyneen kilpailun maailma	17
	Narratiivi.....	18
	Tulevaisuuspolku.....	19
3.3	Itäinen maailma	22
	Narratiivi.....	23
	Tulevaisuuspolku.....	24
3.4	Murtunut maailma	27
	Narratiivi.....	28
	Tulevaisuuspolku.....	29
4	Mihin meidän tulisi vaikuttaa ja millaisia toimenpiteitä tarvitsemme tulevaisuuskuvamme toteuttamiseksi?	35

1 Johdanto

Erilaisten tulevaisuuksien ajattelu ja niihin varautuminen voi tuntua haastavalta nopeasti muuttuvassa ja epävarmassa maailmassa. Tulevaisuustyötä tarvitaan kuitenkin nyt ehkä enemmän kuin koskaan.

Tulevaisuuden ennakointi on olennainen osa strategiatyötä ja niinpä hallinnonalan uuden konsernistrategiavalmistelun tueksi käynnistettiin maaliskuussa 2023 pitkän aikavälin näkymiä ja toimintamahdollisuuksia luotaava ennakointiprosessi, joka tehtiin yhteistyössä hallinnonalan ennakointitiimin, sisäasiainhallinnon tulosohjausverkoston (STOM) sekä seitsemän hallinnonalan ulkopuolisista henkilöistä koostuvan sparraustiimi Team Redin voimin.

Työn tarkoituksena on ollut sanoittaa hallinnonalan tavoiteltava tulevaisuuskuva eli miltä haluamme, että sisäinen turvallisuus ja maahanmuutto näyttävät vuonna 2035 ja pohtia, miten voisimme tämän toivotun tulevaisuuden saavuttaa erilaisissa toimintaympäristöissä. Työn lopputuloksena kesäkuussa 2023 syntyi tässä dokumentissa kuvattu hallinnonalan toivottu tulevaisuuskuva sekä neljä erilaista polkua siihen toimintaympäristöstä riippuen. Tulevaisuuspolkujen perusteella tunnistettiin joukko strategisia tavoitteita sekä konkreettisia toimenpiteitä, jotka auttavat meitä pääsemään toivomaamme tulevaisuuteen ja jotka tulisi laittaa liikkeelle jo tulevalla strategiakaudella.

Kirkas visio ja tavoiteltava tulevaisuuden tila voivat luoda tähän hetkeen tarvittavaa toivoa ja voimia ponnistella eteenpäin. Kun on kuvitellut toivotun tulevaisuuden, sitä kohti on helpompi mennä. Halutun tulevaisuuden toteutumisen todennäköisyyttä lisätään käytännön valinnoilla, sillä tulevaisuus on seurausta niistä päätöksistä ja valinnoista, joita teemme tänään.

Tämä työ on tarkoitettu ennen kaikkea sisäasiainhallinnon oman päätöksenteon ja toiminnan suunnittelun tueksi, mutta se julkaistaan, jotta myös muut toimijat, jotka työskentelevät sisäisen turvallisuuden edistämisen tai maahanmuuton parissa voisivat halutessaan tutustua työhön ja hyödyntää sitä mahdollisesti oman työnsä suunnittelussa.

Raportin tavoitteena ei ole ennustaa tulevaisuutta, vaan avartaa ajattelua, haastaa oletuksia ja kasvattaa tietoisuutta mahdollisista kehityskuluista sekä niiden vaikutuksista, ja sitä kautta vahvistaa hallinnonalan kykyä varautua erilaisiin tulevaisuuksiin.

Raportissa esitetyt näkemykset eivät ole ministeriön virallisia kantoja.

Sisäministeriö on saanut Valtiokonttorilta Kaiku-kehittämisrahaa pitkän aikavälin ennakointimallinsa kehittämiseen ja tämä työ on rahoitettu osin tällä kehittämisrahalla.

2 Miltä maailman turvallisin maa näyttää vuonna 2035?

Nykyisellä strategiakaudella sisäasiainhallinnon visio on ollut: Arjen turvallisuus kuuluu kaikille – Suomi on maailman turvallisin maa. Lähdimme tulevaisuuskuvaa pohtiessamme liikkeelle tästä, mutta työn edetessä totesimme, että toimintaympäristön muutoksen tulisi näkyä vahvemmin ja uudeksi visioksi muotoutui seuraava:

”Turvallinen, oikeudenmukainen ja osallistava yhteiskunta kaikissa oloissa”

Visiota tarkastellen pohdimme miltä entistäkin turvallisempi yhteiskunta näyttäisi. Mikä on toisin kuin nyt? Miltä ihmisten arki näyttää? Minkä pitää pysyä ennallaan ja toisaalta, minkä pitää muuttua?

Vision avaamiseksi laadittiin nk. tulevaisuuskuva. Tulevaisuuskuva perustuu visioon mutta sanoittaa sen tarkemmin, konkretisoiden sitä, minkälainen on tavoittelemisen arvoinen ja inspiroiva tulevaisuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton osalta Suomessa vuonna 2035. Monet muutokset vaativat aikaa, ja tässä luvussa kuvattu tulevaisuuskuva toimiikin hallinnonalan tahtotilana strategiakautta pidemmällä aikavälillä.

Tekstissä olevat suorat lainaukset ovat hallinnonalan ennakoitimiin näkemyksiä siitä, miltä tavoittelemamme Suomi näyttää tulevaisuudessa ja kuinka siihen päästään.

Hallinnonalan tavoitteleva tulevaisuuskuva

Vuonna 2035 Suomi on maailman turvallisin maa. Turvallisuuden tuntee ja kokee jokainen Suomessa oleva henkilö huolimatta siitä, kuinka pitkään tai mistä syystä hän Suomessa oleskelee. Heitä yhdistää luottamus tulevaisuuteen, yhteiskuntaan ja ympärillä oleviin ihmisiin, ja he tekevät työtä sen eteen, että niin on myös jatkossa.

Ennakointi ja varautuminen ovat Suomessa korkealla tasolla ja samalla kaikkien kansalaistaitoja. Suomi on resilientti yhteiskunta, jossa korkean varautumisasteen lisäksi ihmiset ja organisaatiot mukautuvat muutoksiin menestyksekkäästi. Turvallisuus- ja maahanmuuttoviranomaisilla on toimintaympäristön muutosta vastaavat toimintaedellytykset, suorituskyky ja ajantasaiset toimivaltuudet, jotta ne voivat tuottaa yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin vastaavia palveluja.

Oikeusvaltio on toimiva ja ihmiset voivat luottaa siihen, että rikokset selvitetään ja apua saa, kun sitä tarvitsee. Turvallisuudesta on tullut ylpeyden aihe, jonka ylläpitämisestä useimmat tuntevat vastuuta. Itse asiassa turvallisuus joskus unohtuu mielestä sen arkipäiväisyyden vuoksi. Ihmiset ovat vapaita ja nauttivat omannäköisestä elämästään. Se on heidän perusoikeutensa.

”Haluan vahvistaa yhteisöllisyyttä, jotta vuonna 2035 kaikki kantavat vastuuta yhteisestä turvallisuudesta ja jotta kaikki pysyvät yhteiskunnassa mukana.”

Turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta on onnistuneesti edistetty laajassa yhteistyössä asettamalla ihminen keskiöön.

Keskeinen oivallus oli, että turvallisuuden rakentamiseen tarvittiin moninainen joukko erilaisia toimijoita, joilla on merkitystä yksilöiden turvallisuuden kokemusten muodostumisessa. Lisäksi ihmisten osallisuutta ja toimijuutta on vahvistettu ottamalla heitä mukaan päätösten suunnitteluun. Arki on aiempaa helpompaa, sillä palvelut ovat saatavilla vaivattoman tehokkaasti pääasiassa digitaalisesti. Muita asiointitapoja tarjotaan heille, jotka eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluja. Ilmiöiden ja elämäntapahtumien ympärille on muodostunut erilaisten yksityisten ja julkisten palveluiden tarjoajien sekä viranomaisten ryhmittymiä, jotka ovat näkyvästi osa arkea ja tekevät aktiivisesti ennalta ehkäisevää työtä yhteiskunnan turvallisuuden eteen. Ihmisillä on syvä kokemus osallisuudesta ja kohdatuksi tulemisesta yhteiskunnassa.

”Teknologia palvelee turvallisuuden ylläpitämistä. Kansalainen kertoo ongelmansa ja järjestelmä ohjaa oikean viranomaisen luo.”

Turvallisuus jakautuu aiempaa tasaisemmin yhteiskunnassa. Turvallisuutta koskevien moninaisten tarpeiden tunnistaminen teki mahdolliseksi poikkeuksellisen korkean turvallisuuden. Turvallisuus ja turvallisuuden tunne eivät syntyneet samalla tavalla kaikille, vaan edellyttivät ihmisten toimijuuden tukemista sekä erilaisten ja erityisten tarpeiden huomioimista. Päätöksenteko perustuu tutkittuun tietoon, jota yhteiskunnassa myös arvostetaan. Suomi on vuonna 2035 avoin yhteiskunta, jossa rasismia, muukalaisvastaisuutta ja syrjintää on aiempaa vähemmän ja tarvittaessa niihin puututaan tehokkaasti. Turvallisuusviranomaisten monimuotoisuus on kasvanut. Ihmisillä on kyky tavoitella parasta mahdollista elämää ja mahdollisimman moni toimii yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä esimerkiksi työelämän, opiskelun, urheilun ja harrastusten, kansalaisjärjestöjen ja yhteiskunnallisten liikkeiden kautta. Tämä on vähentänyt myös yksinäisyyttä ja syrjäytyneisyyttä. Kansalaisyhteiskunta on vahva ja sen rooli yhteiskunnassa on tunnustettu ja se huomioidaan.

”Haluan vahvistaa luottamusyhteiskuntaa, jotta kaikki eri väestöryhmät kokevat suomalaisen yhteiskunnan omakseen ja luottavat viranomaisiin.”

Teknologinen kehitys on vahvistanut turvallisuutta ja luottamusta, sillä ihmisillä on omistajuus ja näkyvyys siihen tietoon, mitä heistä on kerätty. Teknologian käyttö on turvallista ja toimivaa.

Käyttö on paitsi tehty helpoksi ja luontevaksi, siihen myös saa tukea ja koulutusta. Useimmat 2000-luvun alussa korkeaksi teknologiaksi mielletyt asiat ovat muuttuneet osaksi yhteiskunnan perusinfrastruktuuria ja monet prosessit ovat tämän myötä yksinkertaistuneet. Esimerkiksi työ- ja opiskelulupien saanti Suomeen on muuttunut nopeaksi ja sujuvaksi.

Avoimuus datan ja teknologian kehittämisessä erityisesti julkisen sektorin tarpeisiin ovat vahvistaneet ihmisten luottamusta viranomaisiin ja niiden palveluihin; onhan jokaisella mahdollisuus myös tarpeen tullen kannella digivaltuutetulle.

”Haluan vahvistaa turvallisuus- ja maahanmuuttoviranomaisten teknologista kyvykkyyttä tekoälyn hyödyntämisen suhteen.”

Suomi on osallistava ja tasa-arvoinen yhteiskunta kaikille väestöryhmille. Suomi kantaa vastuuta kansainvälistä suojelua hakevien ihmisten auttamisesta ja heidän kotoutumisestaan. Suomeen kohdistuva työperäinen maahanmuutto on vakiintunut osaksi työvoimaa. Osaavaa työvoimaa tarvitaan myös Euroopan ulkopuolelta väestön ikärakenteen vanhetessa ja huoltosuhteen heiketessä. Kasvavan maahanmuuton ansiosta Suomesta on tullut yhä useammin koti tänne muualta muuttaville. Suomeen muutetaan monista syistä ja monissa eri elämäntilanteissa. Riippumatta muuton syystä tai oleskelun pituudesta, tulijat ovat jo lähtökohtaisesti kiinteä osa suomalaista yhteiskuntaa. Tätä kautta olemme oppineet myös yhteiskuntana hyödyntämään paremmin maahanmuuton potentiaalia.

”Haluan tehdä Suomesta osallistavan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan kaikille väestöryhmille.”

3 Sisäasiainhallinnon tulevaisuuspolut erilaisissa toimintaympäristöissä

Valtioneuvosto julkaisi 19.1.2023 tulevaisuusselonteon, jonka ensimmäisessä osassa, seuraavien sukupolvien Suomi-skenaariotyössä on kartoitettu yhteiskunnallisia, teknologisia, taloudellisia, ympäristöllisiä ja poliittisia muutoksia, niihin liittyviä epävarmuuksia sekä muutosten vaihtoehtoisia kehityskulkuja tulevaisuuteen niin Suomessa kuin kansainvälisessäkin toimintaympäristössä. Selonteossa esitetyt neljä skenaariota (**Yhteistyön maailma**, **Kiihtyneen kilpailun maailma**, **Itäinen maailma** ja **Murtunut maailma**) ovat mahdollisia kehityskulkuja, eivät ennusteita – yksikään niistä ei toteudu sellaisenaan ja moniin kehityskulkuihin voidaan vaikuttaa.

Hyödynsimme näitä tulevaisuusselonteon skenaarioita toimintaympäristökuvauksina, joihin rakensimme kuhunkin narratiivia ja tulevaisuuspolkuja sille, miten sisäasiainhallinto kussakin näistä neljässä skenaariossa kuvatun kaltaisissa olosuhteissa voisi saavuttaa tulevaisuuskuvaansa (ks. luku 3).

Ensin tarkastelimme, miltä toimintaympäristö näyttäisi kussakin skenaariossa sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton sekä tulevaisuuskuvaamme näkökulmasta. Jokaisesta skenaariosta avataan yleinen kuvaus maailman tilanteesta ja Suomen roolista siinä. Tämän jälkeen rakensimme kuhunkin skenaarioon narratiivin, joka on karkean tason yhteiskunnallinen kuvaus siitä, kuinka annetussa toimintaympäristössä sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton toivottuun tulevaisuuteen on voitu päätyä. Sen tarkoitus on tiivistää pääasiat tulevaisuuspolusta, joka on sarja yhteiskunnallisia tapahtumia, jotka selittävät kuinka toivomaamme tulevaisuuskuvaan uskottavasti päästään kussakin toimintaympäristössä.

Keskeiset epävarmuustekijät

Tunnistimme tulevaisuusselonteon 20 epävarmuustekijästä sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton kannalta keskeisimpiä, jotka ennakoititiimin arvion mukaan ovat:

- **Talouden murros ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus**

Yhteiskunnan kyky vastata julkisen sektorin rakenteiden, rahoituspohjan ja toimintamallien yllättäviin muutoksiin on riippuvaista yhteiskunnan taloudellisesta kantokyvystä. Pandemian aiheuttamat talouden sulkutoimet ja niihin vastauksina toteutetut finanssipolittiset tukitoimet johtivat laajamittaiseen valtioiden velkaelvytykseen. Elvytystä on tuettu keskuspankkien voimakkailla rahoitusmarkkinatoimenpiteillä. Pitkään jatkunut matalien korkojen aika on johtanut valtioiden ja kansalaisten voimakkaaseen velkaantumiseen. Talouden muutokset asettavat tulevaisuudessa haasteita julkisen sektorin rahoitukselle ja uusia vaatimuksia julkisen sektorin rakenteille, rahoituspohjalle sekä toimintamalleille. Saadaanko työ ja tekijät kohtaamaan? Riittääkö harmaantuvassa yhteiskunnassa työntekijöitä?

- **Venäjä**

Venäjän sisäiseen kehitykseen ja ulkoiseen toimijuuteen liittyy epävarmuuksia, jotka kiteytyvät erityisesti Venäjän johdon toimintaan ja Venäjän taloudelliseen, poliittiseen ja sotilaalliseen vahvuuteen ja kyvykkyyteen, valtion ja kansalaisten suhteeseen sekä Venäjän kansainväliseen suuntautumiseen ja avoimuuteen. Milloin ja miten Ukrainan sota päättyy? Mihin suuntaan Venäjän sisäinen kehitys menee? Mitä tämä kaikki tarkoittaa Suomelle ja meidän turvallisuudelle?

- **Kansainväliset muuttoliikkeet**

Kansainvälisten muuttoliikkeiden tärkeimmät ajurit liittyvät yhteiskuntien rakenteisiin ja kehityskulkuihin. Suuret linjat, kuten väestörakenteen muutokset ja erot maiden taloudellisissa tilanteissa, ovat ennakoitavissa, mutta monet muut tekijät, kuten konfliktien sekä ympäristön- ja ilmastonmuutoksen ja kansainvälisen suojelun tarpeen vuoksi tapahtuva pakkomuutto, ovat vaikeammin ennustettavia ja usein yllättäviä ja nopeita. Muuttoliikkeiden hallintaan vaikuttaa, miten EU:n yhteinen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka kehittyy. Maahanmuuton kohdentumiseen vaikuttaa myös se, miten maat pystyvät houkuttelemaan eri alojen osaajia töihin.

- **EU:n yhtenäisyys ja toimijuus**

Euroopan unionin sisäiseen yhtenäisyyteen sekä sen päätöksenteko- ja toimintakykyyn liittyy tulevaisuutta koskevia pitkän aikavälin epävarmuuksia: ovatko jäsenmaat riittävän yksimielisiä päätöksentekoa ohjaavista arvoista, normeista ja instituutioiden rooleista, EU:n perustavista arvoista ja suurista linjanvedoista merkityksellisen unionitasoisen päätöksenteon ja (ulko) poliittisen toimijuuden aikaansaamiseksi? Vaarantaako jäsenmaiden eriytyvä ja heikko talouskasvu sekä kasvava velkaantuminen EU:n yhtenäisyyttä ja taloudellista integraatiota? Pystyykö EU kasvattamaan strategista autonomiaansa ja pysyykö EU mukana Yhdysvaltojen sekä Kiinan johtamassa teknologiakilpailussa?

- **Alue- ja kaupunkikehitys**

Merkittävä epävarmuustekijä Suomelle on aluerakenteen eriytymisen jatkuminen eli se, miten nopeasti ja voimakkaasti kaupungistuminen tapahtuu ja mihin se kohdistuu. Väestön ja työpaikkojen kehitys maan eri osissa ja kuntatasolla eriytyy. Kaupunkeihin vetävät työpaikat, asumismuodot, palvelut ja laajemmat valinnanmahdollisuudet. Huoltosuhde kasvaa paikoin kestäättömäksi ja kuntien on vaikea selvitä lakisääteisten palvelujen kestävästä tuotannosta. Mikä on kaupungistumisen suunta ja laatu? Onnistutaanko tontti- ja asuntopoliittisilla toimenpiteillä ehkäisemään kaupunkien sisäisen segregaaation voimistumista?

Näiden tekijöiden lisäksi skenaariossa voi korostua muutama muukin skenaariokohtainen epävarmuustekijä, mutta yllä mainittujen epävarmuustekijöiden kehitystä olemme pyrkineet kuvaamaan kaikissa skenaarioissa.

Backcasting-menetelmä

Narratiivit ja tulevaisuuspolut skenaarioihin tehtiin backcasting-menetelmällä, joka on hyödyllinen menetelmä tilanteissa, joissa tavoiteltava tulevaisuus on määritelty, mutta tavoista saavuttaa päämäärä on epävarmuutta. Lähdimme liikkeelle tavoittelemastamme tulevaisuuskuvasta vuonna 2035 ja aloimme pohtia, mitä on täytynyt tapahtua, jotta olisimme päässeet sinne kussakin skenaariossa. Tulevaisuuskuvasta lähdettiin vaiheistamaan muutaman vuoden välein polkua takaisinpäin nykyhetkeen. Vaiheistus on tärkeä, jotta voimme tunnistaa, mitä meidän tulisi tehdä jo nyt, ja millaisia kehityskulkuja meidän tulee saada liikkeelle tulevalla strategiakaudella, jotta pääsisimme vuonna 2035 tavoittelemaamme tulevaisuuskuvaan.

Persoonakortit

Kuhunkin skenaarioon on valmisteltu lisäksi persoonakortti, jonka avulla pyrimme kuvailemaan miltä elämä näyttäisi kussakin skenaariossa yksittäisen ihmisen näkökulmasta. Persoonien tarkoitus on konkretisoida skenaariota ja tuoda ne ihmisen arjen tasolle. Jokaiselta kuvitteelliselta persoonalta on kysytty kysymyksiä turvallisuudesta vuonna 2035: koetko olosi turvalliseksi tai mikä lisää turvallisuuttasi? Persoonien luomisen taustalla on käytetty väestötietoa, joka on kerätty SM:n Sentimentti-tietotyökalun avulla. Sentimentissä on tilastollisin menetelmin tunnistettu kuusi eri väestöryhmää, segmenttiä, jotka eroavat toisistaan turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen liittyvissä kysymyksissä. Jokaisessa skenaariossa on käytetty eri segmentin edustajaa pohjana. Segmentit valittiin kuhunkin skenaarioon heittämällä e-noppaa.

Team Red skenaariotyön tukena

Red Teaming on menetelmä, jota on käytetty alun perin Yhdysvaltain armeijassa simuloimaan vastustajia strategisissa simulaatioissa. Hyödynsimme menetelmää nyt ensimmäistä kertaa sisäasiainhallinnon ennakoinnissa tässä työssä. Red Teamin tarkoituksena oli tukea skenaarioiden laatimisesta vastuussa olevaa hallinnonalan ennakointitiimiä tuomalla esiin olettamuksia, tietoaaukkoja tai epävarmuuksia sekä vahvistamalla ennakointitiedon laatua haastamalla rakentavasti eri skenaarioiden narratiiveja ja tulevaisuuspolkujen loogisuutta. Red teamiin kuului seitsemän hallinnonalan ulkopuolista asiantuntijaa, jotka toivat työhön mm. teknologian, paikallishallinnon, nuorten, kansalaisjärjestöjen sekä rauhantyön näkemyksiä ja osaamista.

Seuraavaksi pääset tutustumaan neljään eri tulevaisuusselonteosta mukailtuun skenaarioon sekä narratiiveihin ja tulevaisuuspolkuihin, jotka selittävät, kuinka sisäasiainhallinnon tavoittelemaan tulevaisuuskuvaan voitaisiin uskottavasti päästä kussakin mahdollisessa toimintaympäristössä (skenaariossa).

Yhteistyön maailma

2024 Kiihtyvä levottomuus

2026 Jännitteet raukeavat

2028 Rohkeat uudistukset

2030 Yhtenäisyys

2033 Kansainvälinen sopiminen

2033 Maailma on meidän

2030 Uusi aika

2028 Selviytymisen tila

2026 Globaali turbulenssi

2024 Kohti epävakautta

Kiihtyneen kilpailun maailma

Itäinen maailma

2024 Suomi aktivoituu turvallisuusyhteistyössä

2026 Epävarmuuksia ja eripuraisuutta

2028 Suomi tasapainoilee kv-kentällä

2030 Kiinan valta-asema luo haasteita

2033 Suomi vihreän energian mallimaana ja aktiivisena arktisena toimijana

2033 Uusien paikallisyhteisöjen aika

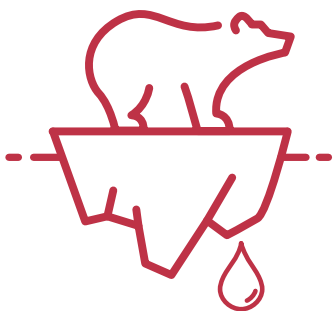
2030 Omavaraisuus nousee

2028 Nopea rakennemuutos

2026 Hyvinvointivaltion kriisi

2024 Globaalin murroksen aika

Murtunut maailma

3.1 Yhteistyön maailma

Yhteistyön maailmassa yhteiskunnat kehittyvät avoimina ja turvallisina kohti talouden, luonnon ja ihmisten kestävästä hyvinvointia. Maailmanjärjestys perustuu turvalliseen keskinäisriippuvuuteen. YK:ta on uudistettu ja globaaleihin haasteisiin ja uuhiin vastataan laajamittaisella yhteistyöllä. EU on vaikutusvaltainen ja legitiimi toimija myös kansalaisten silmissä. EU on Suomelle tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys sekä turvallisuusyhteisö. Suomi vaikuttaa aktiivisesti unionin sisällä ja sen kautta.

Venäjän hallinto on vaihtunut ja maa on kehittymässä läpinäkyvämpään ja demokraattisempaan suuntaan. Venäjä on palaamassa osaksi kansainvälistä yhteisöä, lisäämässä kansainvälistä yhteistyötä sekä sitoutumassa jälleen kansainvälisiin normeihin ja instituutioihin. Samalla kansalaisyhteiskunta ja sen asema Venäjällä ovat vahvistuneet. Suomen, EU:n ja Venäjän suhteet ovat normalisoituneet, eikä Venäjä aiheuta Suomelle merkittävää turvallisuusuhkaa. Ihmiset, tavarat ja palvelut liikkuvat sujuvasti ja turvallisesti rajan yli. Suomessa ennakointi ja varautuminen ovat korkealla tasolla. Venäjä on pääasiassa luopunut hybridivaikuttamisesta. Samalla hybridivaikuttaminen sekä misinformaatio tunnistetaan entistä paremmin ja niihin pystytään reagoimaan nopeasti.

Väestönkasvu on tasaantunut maailmanlaajuisesti. Ilmastonmuutoksen aiheuttamia negatiivisia seurauksia on pystytty hillitsemään ja muutoksiin on sopeuduttu. Avoimessa ja turvallisessa maailmassa eriarvoistumiskehitys on pysähtynyt, minkä vuoksi myös sääntöjen vastaisen maahanmuuton paine vähenee. Hyvän elämän mahdollisuudet jakautuvat tasa-arvoisemmin sekä globaalisti että yksittäisten valtioiden sisällä. Globaali muuttoliike perustuu entistä enemmän vapaaehtoisuuteen. EU:n jäsenvaltiot toteuttavat yhteistä turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaa.

Suomen talouskasvu on kestäväällä pohjalla ja työllisyysaste korkea. Digitalisaatio ja uuden teknologian käyttöönotto luovat uusia työn tekemisen mahdollisuuksia. Suomi houkuttaa kansainvälisiä opiskelijoita ja osaajia sekä heidän perheenjäseniään, jotka antavat panoksensa suomalaisen elinkeinoelämän vahvistamiseksi ja hyvinvointiyhteiskunnan uudistamiseksi aktiivisina ja tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä. Suomeen on helppo tulla ja asettua muuttosyistä riippumatta. Kansainvälisen suojelun ja lupapalveluiden prosessit ovat Suomessa sujuvia ja tehokkaita.

Korkea työllisyysaste sekä reilu ja turvallinen kansainvälinen kauppa luovat pohjan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitukselle. Julkisen sektorin palveluita tuotetaan yhä enemmän digitaalisessa muodossa. Samalla kuitenkin esimerkiksi poliisi- ja pelastustoimen palvelut on turvattu myös haja-asutusalueilla asuville. Digitaaliset palvelut ovat ihmisten helposti saavutettavissa sekä tietoturvallisia. Ihmiskeskeisyys on otettu osaksi teknologisia ratkaisuja, minkä vuoksi palveluiden tuottamisessa on kattavasti huomioitu erityisryhmien tarpeet. Viranomaisviestintä on aktiivista, oikea-aikaista ja ymmärrettävää. Palvelut, joita ei voida digitalisoida, tuotetaan laadukkaasti ja lähellä asiakasta. Ihmisten osallistuminen ja osallisuus toteutuvat kattavasti koko maassa ja eri väestöryhmien kesken. Luottamusyhteiskunta on vahva ja kriisinsietokykyinen.

Narratiivi

2024	2026	2028	2030	2033
Kiihtyvä levottomuus	Jännitteet raukeavat	Rohkeat uudistukset	Yhtenäisyys	Kansainvälinen sopiminen

Pitkittyneiden hallitusneuvottelujen jälkimainingeissa liberalismi-konservatismi-vastakkainasettelu näkyy poliittisessa kentässä, ja globaalin epävarmuuden tuoma taloudellinen niukkuus aiheuttaa kansalaisten keskuudessa vahvoja eriarvoistumisen tunteita. Uuden hallituksen myötä kansalaiset otetaan ennennäkemättömän laajasti mukaan hyvinvointipalveluiden ja arjen turvallisuuden uusien ratkaisujen suunnitteluun, yhteiskehittämisen ja puntaroivan demokratian ketterien menetelmien muodossa. Tämä mahdollistaa hyvinvointialueiden hallinnollisen kehittämisen sekä uusien hallinnollisten uudistusten aloittamisen esimerkiksi sisäisen turvallisuuden osalta.

Taloudellisen tilanteen paranemisen ja vihreän siirtymän sekä teknologian murroksen myötä eurooppalainen yhtenäisyys nostaa jälleen päätään. Teknologinen kehitys ja sen myötä edelleen mahdollistuneet tietoturvalliset teknologiset ratkaisut edesauttavat vihreää siirtymää ja talouden elpymistä. Euroopan Unioni löytää pitävät yhteiset ilmastotavoitteet, ja kykenee neuvottelemaan muun muassa yhteisestä puolustuksesta ja talouden vakauttamisesta euroalueella.

Suomen lähialueilla 2030-luvun alkupuolella geopoliittinen tilanne tasoittuu Venäjän hallinnon vaihtumisen myötä. Uusi hallinto tukee oikeusvaltion ja kansalaisyhteiskunnan kehitystä ja suhtautuu kansainväliseen yhteistyöhön myötämielisesti. Suomen jäsenyys puolustusliitto Natossa on vakiintunut normaaliksi, eikä Venäjä koe sitä uhkana. Epävakaa tilanne itärajalla rauhoittuu ja rajaliikenne sekä sitä myötä ihmisten välinen kanssakäyminen kääntyy jälleen kasvuun.

EU-alueelle kohdistuva voimakas muuttoliikepaine pakottaa EU:n sopimaan yhteisestä turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikasta ja etsimään kestäviä ratkaisuja maahanmuuton parempaan hallintaan: samalla kun yhteistyötä ja ennakoivia toimia lähtö- ja kauttakulkumaissa tehostetaan, laillisia maahantulon kanavia lisätään. Tämä vähentää merkittävästi sääntöjen vastaista muuttoliikettä. Kehittyvien maiden talouksien kasvaessa EU-alueelle kohdistuva muuttoliike muuttuu luonteeltaan enenevästi työperäiseksi maahanmuutoksi, jolla osaltaan paikataan länsimaiden kasvavaa työvoiman ja osaamisen tarvetta.

Eurooppaan suuntautuvan kasvavan maahanmuuton ansiosta Suomesta tulee yhä useammin koti tänne muualta muuttaville. Suomeen muutetaan monista syistä ja monissa eri elämäntilanteissa. Riippumatta muuton syystä tai oleskelun pituudesta, tulijat ovat kiinteä osa suomalaista yhteiskuntaa.

2030-luvun puoliväliin mennessä YK on kokenut uuden nousun kansainvälisen sopimisen areenana, ja ilmastokokoukset kokoavat kaikki maailman valtiot johtajineen vuosittain yhteiseen dialogiin, jossa seurataan aktiivisesti luontokadon pysäyttämisen etenemistä sekä kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Ilmastomuuttoliikkeen myönteiset vaikutukset maahanmuuttajille, heidän lähtömailleensa ja heitä vastaanottaville yhteisöille, esimerkiksi väestörakenteeltaan vanhentuville EU-maille, korostuvat.

Tulevaisuuspolku

2024

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkuu, mutta hyökkäyksen intensiteetti heikkenee jatkuvien tappioiden ja kansalaismielipiteen muutoksen vuoksi.

Muuttoliikepaine EU:n ulkorajoilla kasvaa voimakkaasti. Taustalla vaikuttavat ilmaston- ja ympäristönmuutos. Kansainvälisen suojelun hakijoiden määrä kasvaa.

Oikeisto-vasemmisto-ääriliikkeiden toiminta on aiempaa näkyvämpää ja aiheuttaa ajoittain sisäisen turvallisuuden kannalta jopa konkreettista väkivallan uhkaa.

Mis-, dis- ja malinformaatio kukoistaa sosiaalisessa mediassa ulottuen myös muualle yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tätä kehitystä ruokitaan ulkopuolelta informaatiovaikuttamisen keinoin.

Suomen Nato-jäsenyys kiristää tunnelmaa itärajalla. Venäjä tekee systemaattista kiusaamonalaisesti – mutta ei sorru avoimeen konfliktiin.

2026

Venäjän ja Ukrainan sota on muuttunut ns. jäätyneeksi konfliktiksi. Ukrainalaispakolaisten paluu Ukrainaan jatkuu, mutta merkittävä osa pakolaisista jää pysyvästi EU-alueelle.

EU:n yhtenäisyys säilyy ja se kykenee reagoimaan lisääntyvään muuttoliikkeeseen. Yhteistyö ja ennakoivat toimet lähtö- ja kauttakulkumaissa, taakanjako ja sisäiset siirrot toimivat. Tulijamäärät Suomessa tasoittuvat.

Luomalla laillisia väyliä maahanmuutolle vähennetään tarvetta laittomalle maahantulolle ja ehkäistään rikollisjärjestöjen tarjoamien salakuljetuspalveluiden kysyntää.

Ilmastonmuutos ja ilmastomuuttoliikkeet nousevat aiempaa voimakkaammin EU:n agendalle. EU tukee aktiivisesti ilmastotoimia erityisesti haavoittuvissa maissa.

Rajaturvallisuuden, sisäisen turvallisuuden ja maahantulon hallinnan yhteiset tietojärjestelmät on otettu käyttöön.

EU:n yhteisestä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta päästään sopuun. Myös solidaarisuuden ja vastuunkannon välisestä tasapainosta päästään yhteisymmärrykseen.

2028

Venäjällä voimaviranomaisten ote vallasta hiipuu ja oppositio voimistuu.

Maailmanpolitiikka siirtyy strategisesta ennakoimattomuudesta strategiseen ennakoitavuuteen.

Talouden heikko kehitys pakottaa päättäjiä tekemään kiperiä ratkaisuja. Päätöksenteossa huomioidaan laajasti politiikkatoimien pitkän aikavälin vaikutukset erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin. Päätökset koetaan oikeudenmukaisiksi eikä niillä ole yhteiskuntaa polarisoivia vaikutuksia.

Luontoa vahvistava talouden ohjaus uudistuu voimakkaasti. Vihreä siirtymä luo uusia työpaikkoja sekä kysyntää kansainväliselle osaamiselle.

Hyvinvointialueet ovat laajentumassa hyvinvointi- ja turvallisuusalueiksi, joilla korostuu myös sisäisen turvallisuuden palveluiden alueellinen järjestäminen.

2030

Venäjällä järjestetään vaalit, joiden myötä maan hallinto vaihtuu. Suomen ja Venäjän välinen yhteistyö lisääntyy.

EU sekä Yhdysvallat alkavat muodostaa uudestaan diplomaattisuhteita Venäjään.

Suomessa liberalismi-konservatismi-vastakkainasettelu on maltillista ja eteenpäin vievää poliittista päätöksentekoa edistävää.

Työllisyys kasvaa merkittävästi uusien työmuotojen ja kansainvälisen liikkuvuuden myötä.

Myös pienemmät ja syrjäisemmät alueet kotimaassa hyötyvät ja virkoavat työllisyyden kasvusta.

Kansallinen keskustelukulttuuri on siirtynyt some-räyhämisestä puntaroivan demokratian ideaalin suuntaan ja kansalaisyhteiskunta on entistä vahvempi sekä toimintakykyisempi.

Suomalaiset luottavat viranomaisiin sekä poliittiseen päätöksentekoon ja osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan.

2033

Uuden hallinnon myötä Venäjä on kehittymässä läpinäkyvämpään ja demokraattisempaan suuntaan. Venäjä on palaamassa vähitellen kansainvälisen yhteisön jäseneksi ja sitoutuu jälleen tärkeimpiin kansainvälisiin sopimuksiin.

Tilanne itärajalla on rauhallinen ja rajaliikenne kasvussa.

EU-alueen vapaa liikkuvuus toimii.

EU-alueelle kohdistuva työperäinen maahanmuutto sujuu jouhevasti ja ongelmitta. EU-alueelta kansainvälistä suojelua hakevien määrä on vähentynyt, koska lähtöjen juurisyihin on kyetty vaikuttamaan ja laillisia maahantulon kanavia lisäämään.

Uusia kansainvälisiä kauppasopimuksia syntyy.

Kiina on ottanut merkittäviä askelia kohti demokraattista kehitystä ja avointa kauppapolitiikkaa, jonka johdosta taloudellinen yhteistyö Kiinan ja EU:n välillä kukoistaa.

Afrikan talous kasvaa voimakkaasti. Epäsäännöllinen muuttoliike Afrikasta EU-alueelle on vähentynyt merkittävästi ja muuttunut luonteeltaan enemmän työperäiseksi maahanmuutoksi.

Ilmasto-, ihmisoikeus- ym. sopimukset on päivitetty ja lähes kaikki valtiot ovat ne osaltaan (uudelleen) ratifioineet.

Hyvinvointi- ja turvallisuusalueet ovat toiminnassa ja niiden rahoitus on tasapainottunut. Palveluiden laatu ja laajuus ovat vahvistumassa.

Kuvan lähde: thenounproject.com

71-vuotias Tuisku, korkeasti koulutettu, pienituloisen eläkeläinen

”Elämä on hyvää. Tulot ovat pienentyneet, mutta eipä niitä tarpeitakaan niin enää ole. Meillä on puolison kanssa paljon ystäviä, joiden kanssa voimme jakaa ilon ja murheet, ja käydä kerhoissa. Luotan mediaan ja luen aamuisin lehden ja katson illalla uutiset televisiosta. Arvostan sitä, miten vahvasti Suomi vaikuttaa EU:ssa nykyään ja että me kannetaan vastuuta myös niistä, joilla menee maailmalla huonommin. Joskus ihmisten vihaisuus, rikollisuus ja rasismi kyllä pelottaa, ja toki ilmaston tila huolestuttaa. Pelkoja vähennän parhaani mukaan varautumalla: turva-sovellukset on aktivoitu, ulko-ovessa on kasvojentunnistin, palovaroitin on sisäänrakennettuna kattoon ja seuraan viranomaisten suosituksia turvallisuuteen liittyen. Tunnen oloni turvalliseksi, sillä tiedän, että poliisi, palokunta ja ambulanssi tulevat paikalle tarvittaessa.”

71-vuotias Tuisku, korkeasti koulutettu, pienituloisen eläkeläinen

3.2 Kiihtyneen kilpailun maailma

Kiihtyneen kilpailun maailmassa sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton toimintaympäristö näyttää epävarmalta ja sisäänpäin kääntyneeltä. Yhteiskunnan tuloerot kasvavat ja kansalaisten yleinen turvallisuuden tunne rakoilee.

Suomen rooli kahtia jakautuneessa maailmassa on vahvasti Yhdysvaltojen johtamassa liittoutumassa, mutta keskinäinen kilpailu ja sääntöpohjaisen sopimusjärjestelmän horjumisen heijastuvat jatkuvasti yleiseen turvallisuuteen. Venäjällä keskitytään sisäisiin haasteisiin ja epävakauden hallintaan, mikä on entisestään vahvistanut Kiinan globaalia asemaa suurvaltana. Hybridi- ja kybervaikuttaminen on arkipäivästä ja eri toimijoiden harjoittamaa. Viranomaisten haasteena on pystyä vastaamaan eri vaikuttamisen muotoihin, samalla pitäen huolta yhteiskunnan toimintakyvystä. Vakavat ja laajat häiriöt ovat yleistyneet.

YK:n ja kansainvälisen yhteisön ollessa heikkoja, EU pyrkii ylläpitämään unionin kilpailukykyä ja luovimaan jakautuneessa maailmassa. Pohjoismainen yhteistyö nähdään usein vaihtoehtona globaalin yhteistyön ollessa tehotonta. Valtiovallan legitimitettä haastetaan ympäri maailmaa ja kansalaisyhteiskunnan toimijat nousevat viranomaisten rinnalle – myös Suomessa. Luottamus viranomaisiin ja toisiin kansalaisiin heikkenee, joka näkyy lisääntyneenä rikollisuutena ja pahoinvointina, erityisesti nuorilla.

Kilpailu osaavasta työvoimasta on kovaa eri maiden välillä. Kasvava työperäinen maahanmuutto asettaa haasteita eri viranomaisille ja laajemmin valtionhallinnolle. Erityisesti ilmaston lämpenemiseen ja ruoan sekä veden saatavuuteen liittyvät konfliktit toimivat muuttoliikkeiden ja pakkomuuton ajureina. Ilmastonmuutos haastaa viranomaisia myös Suomessa, lisäten sään ääri-ilmiöitä.

Suomen väestön keskittyessä yhä vahvemmin muutamaan kaupunkiin, viranomaisten palvelukyvykyys heikkenee harvemmin asutuilla seuduilla. Yhdenvertaisuus palvelulupauksena kärsii. Kansalaisyhteiskunta tukee viranomaisia parhaansa mukaan, mutta myös sen toimintaedellytykset ovat aiempaa heikommat.

Narratiivi

2024	2026	2028	2030	2033
Kohti epävakautta	Globaali turbulenssi	Selviytymisen tila	Uusi aika	Maailma on meidän

Kiihtyvän kilpailun maailmassa Suomen nationalistinen ajattelu on lisääntynyt ja turvallisuusasiat koetaan entistä tärkeämpinä. Kiinan valta-asema globaalina suurvaltana vahvistuu laajenevien ja syvenevien suhteiden myötä Kaakkois-Aasiassa ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Yhdysvaltojen ja Kiinan välille muodostuu kylmän sodan kaltainen kiihtyvä kilpavarustelu ja kilpailu vaikutusvallasta. Suurvaltojen suhteet kiristyvät äärimmilleen Kiinan miehitettyä Taiwanin.

Pitkään jatkuneet satojen epäonnistuminen ja ekokriisin torjumisen epäonnistumisesta johtuva ruokakriisi, vesipula ja energian hinnan nousu sekä globaalinen etelän velkakriisi aiheuttavat yhdessä merkittävän kansainvälisen talouskriisin. Tämän seurauksena muuttoliikkeet Eurooppaan voimistuvat äkillisesti, joka vaatii sopeutumista kaikilta suomalaisen yhteiskunnan toimijoilta. Suomessa talouskriisin vaikutukset vahvistavat ihmisten välisiä eroja.

Kauppasota ja markkinoiden romahdukset luovat tilaa kahdenväliseen kauppaan ja kauppablokkeihin perustuvalla talousjärjestelmällä. Eurooppa ja YK vahvistuvat ja uusia kumppanuuksia luodaan erityisesti globaaliin etelään. Korkean teknologian osaajat ovat kiinnostuneet Suomesta ja Suomi on keskeinen teknologian ja kestävänsä energian keskus. Työperäinen maahanmuutto on tuplattu ja Suomi näyttäyty houkuttelevana osaajille.

Lähempänä 2030 lukua Nato alkaa olemaan enemmän Eurooppa-vetoinen, Yhdysvaltojen yhä kerätessä voimiaan konfliktista Kiinan kanssa. Venäjällä Ukrainan sodan jälkeinen epävakaus johtaa osittaiseen poliittisen johdon vaihtumiseen. Maa keskittyy sisäpoliittiseen kuohuntaan ja tyytymättömyyden hoitamiseen sekä irtautumiseen fossiilienergiasta. Suomen valtiontalous vahvistuu vihreän siirtymän osaamisen vuoksi ja elinvoimainen aktiivisen kansalaisyhteiskunnan ja innovoinnin kautta.

Tulevaisuuskuva saavutetaan 2035, kun Suomi on jälleen kerran pystynyt rakentamaan itseään muuttuvan maailman keskellä. Keskiössä turvallisuuden luojina on vahva Nato-yhteistyö, toimiva ja aktiivinen EU ja sääntöpohjainen järjestelmä, toimivat suhteet rauhoittuneeseen Venäjään ja kansalaisyhteiskunnan aktiivinen panostus.

Tulevaisuuspolku

2024

Ukrainan sota päättyy rauhanneuvotteluihin, kumpikaan osapuoli ei saavuta tavoitteitaan.

Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteet kiristyvät.

Suomi on toimija EU:ssa ja Natossa.

Pohjoismaista yhteistyötä lisätään erityisesti rajavalvonnassa ja puolustuksessa.

Raja-aita Itärajalle valmistuu.

Kiinan vaikutusvalta globaalissa etelässä kasvaa.

Julkisen talouden sopeutustoimet lisäävät eroja ihmisryhmien välillä, vaikuttaen ihmisten toimeentuloon.

2026

Kiinan ja Yhdysvaltojen konflikti eskaloituu, keskeisenä kysymyksenä Taiwan.

Muuttoliike Eurooppaan lisääntyy ja Suomi on merkittävä maahanmuuton kohdema, erityisesti vihreä siirtymä tuo osaajia ympäri maailmaa Suomeen.

Globaali talouskriisi ja kuluttajahintojen nousu ajaa muuttoliikettä globaalisti etsimään parempaa elämää.

Venäjä kääntyy sisäänpäin kalliin sodan seurauksena.

Hybridi- ja informaatiovaikuttaminen lisääntyy.

Tuloerot kasvavat, työpaikat keskittyvät vahvasti kaupunkeihin.

Kansalaisten resilienssi on koetuksella monien päällekkäisten kriisien keskellä Kansalaisyhteiskunnan voimavarat heikentyneet tiukan talouspolitiikan myötä.

Pakolaisvakoilu lisääntyy.

2028

On taloudellisen selviytymisen aika, toisaalta työperäinen maahanmuutto tuo verotuloja ja parantaa yhteiskunnan rahoituspohjaa.

Alueellisen eriytymisen kiihtyminen, joka vaatii viranomaisilta uusia panostuksia erityisesti syrjäseuduilla.

Uudella hallituksella on tavoitteena hyvinvointierojen tasoittaminen.

Ilmastopakolaisuuden ja pakkomuuton kasvu, ilmastonmuutos keskeinen muuttoliikkeitä ajava voima.

Yhdysvallat ja Kiina kääntyvät sisäänpäin konfliktin jälkeen.

Globaali etelä nousee kansainvälisille areenoille.

Ilmastopolitiikan keskeinen agenda kansainvälisessä politiikassa pakottaa maat yhteistyöhön.

Suomi on monikulttuurinen ja moniääninen yhteiskunta.

2030

USA etsii paikkaansa.

Kansainvälisen yhteisön vahvistuminen, ajatuksena ja tavoitteena uusien konfliktien välttäminen (vrt. toisen maailmansodan jälkeen).

Pakolaisuuden ja pakkomuuton suurin kasvu taittunut.

Kansallinen turvallisuuden tunne vahvistuu.

Suhteet Venäjään normalisoituvat, yhteistyötä arktisen alueen asioissa.

Viranomaisten resurssipohja laajenee elinvoimaisen elinkeinoelämän avulla.

Digitaaliset ratkaisut vapauttavat resursseja Kansalaisyhteiskunta vahvistuu ja nuoria saadaan mukaan toimintaan.

2033

Suomi on edelläkävijä kansalaisten digitaalisissa ratkaisuisissa ja e-kansalaisuudessa.

Kehitetään uusia osallistumisen muotoja, jotka vahvistavat ihmisten luottamusta viranomaisiin ja poliittiseen järjestelmään.

Korkea työllisyys ja vahva elinkeinoelämä, hyvät suhteet Venäjään, Kiinaan ja Yhdysvaltoihin.

Suomi on keskittynyt kaupunkeihin, mutta syrjäseutujen palvelutasoa onnistutaan ylläpitämään digipalveluiden ja infratomivuuden avulla.

Tekoäly on tuonut laajasti uusia ratkaisuja mm. pelastustoimintaan ja rajavalvontaan.

Hyvinvointierot ovat tasoittuneet.

Pakkomuutto on yhä korkealla tasolla, myös Euroopan sisällä.

Arktisen alueen sulaminen tuo uusia mahdollisuuksia, mutta lisää myös sään ääri-ilmiöitä. Arktinen yhteistyö kasvaa.

Arjen turvallisuus vahvistunut, mutta kansalaisia huolestuttaa teknologian käyttö viranomaistoiminnassa.

Järjestöt ovat mukana ratkomassa arjen haasteita.

Kuvan lähde: pexels.com

”Mä tulen tosi hyvin toimeen. Puolison kanssa saatiin vauva viime vuonna ja ostettiin oma koti. Asuntolaina ei pelota, kun työllistyin omalle alalle opintojen jälkeen ja tämä clean tech -ala vetää varmasti jatkossakin. Elämä on aika huoletonta. Mulla on sukulaisia ja ystäviä ympäri Eurooppaa, ja niiden luona on ollut kiva käydä. Seuraan pääasiassa ulkomaista mediaa. Somessa nyt aina keskitytään kamaliin juttuihin, mutta ei ne asiat kosketa mun elämääni. Välillä Afganistanin sukulaisten kanssa viestitellessä kyllä mietityttää ääriilikkeiden nousu ja ilmastonmuutos. Eikä tunnu kivalta kun ei tiedä, miten viranomaiset käyttää meistä keräämänsä dataa. Ai että koenko oloni turvalliseksi? Aina. En koskaan edes mieltä omaa turvallisuutta. Suomi on tosi turvallinen maa asua.”

26-vuotias Amir, ammattikorkeakoulututkinto, kokopäivätyö, keskituloinen

3.3 Itäinen maailma

Kansainvälinen yhteisö on hajaantunut, eikä monenkeskistä yhteistyötä kehitetä. EU-maiden puolustusmenot ovat kasvaneet merkittävästi. Nato on eurooppalaistunut USA:n sisäänpäin kääntymisen seurauksena. Suomen puolustusta kehitetään Nato-jäsenmaana. Venäjän autoritaarisuus ja voimallinen etupiirijattelu säilyy merkittävänä tekijänä Suomen turvallisuusympäristössä, mikä näkyy Suomen taloudessa mm. Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien varovaisuutena. Suomeen kohdistuva hybridi-vaikuttaminen on yleistä.

Venäjä harjoittaa voimallista etupiiripolitiikkaa ja se on sotilaallisesti vahva. Venäjän yhteistyö Kiinan kanssa on tiivistä ja tuottoisaa: se tukeutuu Kiinan teknologisiin kykyihin ja on autoritaarinen kontrollivaltio. Kiina on sitonut monia valtioita Aasiassa ja Afrikassa vaikutuspiirinsä alle. Kiina on kasvattanut asemaan teknologia- ja alustamarkkinoilla ja se vaikuttaa merkittävästi teknologiastandardeihin. Kiina on talousmahti ja se käyttää asemaansa häikäilemättä omavaraisuuteen pyrkivän valtapiirinsä kasvattamiseksi.

Suomi osallistuu aktiivisesti alueellisiin ja temaattisiin yhteistyöjärjestelyihin ja vaikutusmahdollisuuksia vahvistetaan entisestään. Suomessa turvallisuuden hallinta on kokonaisvaltaista, tehokasta ja ennakoivaa. Kokonaisresilienssiä kehitetään osana kokonaisturvallisuuden ennakoivaa kehittämistä. Kansalliseen turvallisuuteen ja siihen kiinteästi kuuluvaan maanpuolustukseen on kyetty osittain integroimaan teknologiakehitys, yritykset ja kansalliset tarpeet, oikeuksien ja velvollisuuksien.

Materiaalinen maailma on rakennettu uudelleen; se digitalisoituu datataloutta hyödyntäen ja materiaalien kierto ja käyttö on tehokasta. Suomi kuuluu maailman kärkimaihin kiertotaloudessa, korkean jalostusarvon biotuotteissa, vähäpäästöisissä energiajärjestelmissä, ilmasto- ja ympäristöratkaisuissa sekä kestävässä ja samaan aikaan tuottavassa työelämässä. Suomi on profiloitunut sellaisessa osaamisessa, joka ei suoraan kilpaile Kiinan kanssa.

Suomen talvet ovat runsasateisempia, enimmäkseen lyhyitä tai niitä ei esiinny eteläisessä Suomessa. Lapissa lumisia talvia esiintyy edelleen, mutta talvi on lyhyempi. Etenevä ilmastonmuutos johtaa yhä paheneviin ja useammin toistuviin tulviin, helleaaltoihin, rankkasateisiin ja metsäpaloihin, mikä haastaa pelastustoiminnan palvelujärjestelmää.

Valtio pystyy turvaamaan yhteiskunnan toiminnan, turvallisuuden ja hyvinvoinnin ja sitä kautta tuottamaan yhteiskunnallista koheesiota. Solidaarisuus ja yhteisöllisyys läheisten kesken kasvaa, mikä tukee hyvinvointia. Polarisaation kasvun myötä sekä väestöryhmien että alueiden välillä vallitsee suuria eroja.

Väestön kasvaessa ja vaurastuessa myös kulutustarpeet ja ravinnon tarve kasvavat. Talouskasvu on globaalisti kestävä, kasvun ja luonnonvarojen käytön irtikytkentä ei ole täysin onnistunut. Maailmankauppaa hidastaa suurimpien talousalueiden sisäänpäin kääntyminen. Luonnonvarojen epätasainen jakautuminen voi aiheuttaa maailmanlaajuisesti konflikteja. Afrikan voimakkaasti kasvanut väkimäärä ylläpitää köyhyyttä ja siirtolaisuutta ja muuttoliike kohdistuu erityisesti Eurooppaan. Kiina ja Venäjä pyrkivät osaltaan vaikuttamaan väestöliikkeisiin itselleen suotuisasti.

Narratiivi

2024	2026	2028	2030	2033
Suomi aktivoituu turvallisuus-yhteistyössä	Epävarmuuksia ja eripuraisuutta	Suomi tasapainoilee kv-kentällä	Kiinan valta-asema luo haasteita	Suomi vihreän energian mallimaana ja aktiivisena arktisena toimijana

Venäjä on voimistunut Kiinan tukemana ollen arvaamaton ja osaltaan kasvava uhka. Venäjä on toisaalta vielä sisäisesti hajaannuksen tilassa ja sillä on useita sisäisiä selkkauksia ratkottavanaan. Venäjä toimii aktiivisesti hybridivaikuttamisen saralla ja se on osaltaan myötävaikuttanut EU:n heikentymiseen. Suomi on toiminut aktiivisesti Natossa ja yhteistyö on keskittynyt torjumaan Venäjän sotilaallista uhkaa. Suomi on valveutunut yhteiskuntana ja rakentanut kyvykkyyttä hybridivaikuttamiselta puolustautumiseksi. Nato on eurooppalaistunut, kun USA:n fokus on siirtynyt sisäisiin asioihin ja Aasiaan. Suomi on pyrkinyt pitämään yllä kahdenvälisiä suhteita ja vakauttamaan tilannetta Venäjän kanssa.

Turvallista Suomea rakennetaan läpileikkaavasti yhdessä ennakoimalla ja varautumalla. Turvallisuutta tarkastellaan ilmiölähtöisesti ja turvallisuuteen liittyviä kustannuksia tarkastellaan monialaisesti. Yhteiskunnan kriittiset toiminnot pystytään turvaamaan kaikissa olosuhteissa. Viranomaisten palvelutuotantoa on kehitetty läpinäkyvästi ja ihmiskeskeisesti.

EU:n heikettyä Suomi on toiminut aktiivisemmin kahdenvälisen ja alueellisten suhteiden luonnissa. Myös Pohjois-Euroopan maiden yhteistyö on tiivistynyt. Itämeren alueelle on muodostunut turvallisuuden ja ympäristöasioiden yhteisö, joka on myös ennalta ehkäissyt Venäjän toimia alueella. Globaalisti tilanne on haastava painopisteen siirryttyä itään ja toimiminen on vaatinut Suomelta tasapainottelua idän ja lännen välissä. Suomi on onnistunut luomaan oman erityisosaamisen ja edullisen vihreän energian avulla vahvuuksia, joiden avulla talous on pysynyt suhteellisen vakaalla pohjalla, vaikka Suomi ei ole houkutteleva investoinneille. Osaavasta työvoimasta on pulaa ja väestön ikärakenne rasittaa hyvinvointivaltiota. Väestö on kasautunut suurimpiin kaupunkeihin ja kaupunkiseuduille. Digitalisaatio ja uusi teknologia on helpottanut osittain palveluiden tuottamista ja vähentänyt myös joitakin alueellisia eroja, vaikka osa Suomesta onkin autioitunut tai jäänyt kehityksestä jälkeen.

Ilmastomuutos aiheuttaa enenevässä määrin sään ääri-ilmiöitä, mutta kokonaisuudessaan Suomi on selvinnyt hyvin. Ilmastopakolaisuus on kasvanut, mutta EU:n eripuraisuuden vuoksi Suomeen saapuvien pakolaisten määrä on kuitenkin säilynyt maltillisena. Kehittyneet vastaanotto- ja lupaprosessit nopeuttavat maahantulijoiden kotoutumista Suomeen.

Suomen kattavat makean veden varannot ovat nousseet yhä tärkeämmiksi resursseiksi. Maailman epävarman tilanteen takia omavaraisuuteen on panostettu ja sen aste on noussut. Suomen luonnonvarat ovat merkittävässä määrin mahdollistaneet talouden vakauden luoden kuitenkin samalla kitkaa ympäristötavoitteiden suhteen.

Kasvanut epävarmuus ja erilaiset hybridiuhkat ovat haastaneet aiempia toimintamalleja. Onnistuneen mukautumisen ja hyvän maan sisäisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla Suomi on löytänyt uusia vahvuuksia ja vakiinnuttanut aseman alueellisena toimijana turvallisuuden, talouden ja ympäristöasioiden suhteen.

Tulevaisuuspolku

2024

Ukrainan sota päättyy vaikeaan rauhaan. USA:n fokus siirtyy pois Euroopasta ja kohdistuu enemmän sisäisiin ongelmiin ja Aasiaan.

Suomi alkaa toimia aktiivisesti pohjoismaista yhteistyötä edistääkseen. Nato-yhteistyö lähimaiden kanssa tiivistyy ja Suomi hyötyy tiedonvaihdesta ja yhteisistä harjoituksista.

Itämeren alueen puolustus- ja turvallisuus-yhteistyötä aletaan voimakkaasti vahvistamaan kokonaisturvallisuuden näkökulmasta (myös ympäristöasioiden suhteen).

Hybridivaikuttamisen torjuntaan panostetaan kohdentamalla resursseja monialaisesti ja kehittämällä yhteistyötä läpileikkaavasti

2026

Venäjä on arvaamaton ja sen sisäinen tilanne epävakaa. Venäjä saa tukea Kiinalta mm. sotavoimien kehittämiseen.

EU:n sisällä on eripuraisuutta Venäjän suhteen, minkä johdosta Suomi alkaa kehittämään kahdenvälisiä suhteita Venäjän kanssa. Erityisesti Itämeren tilanne hiertää Venäjää ja aiheuttaa vastatoimia.

Suomeen kohdistuu jatkuvaa hybridi-vaikuttamista ja puolustautumista sitä vastaan kehitetään ja vahvistetaan tiedustelulainsäädännön avulla.

Turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä parannetaan uusien teknologioiden käyttöönoton suhteen.

2028

Edullisen vihreän energian ja kiertotalouden ympärille alkaa muodostua uutta teollisuutta.

Venäjällä vaihtuu valta, mutta se ei muuta merkittävästi Venäjän linjauksia tai harjoitettua ulkopoliittikkaa. Venäjän arvaamattomuus ja läheisyys näkyy vähäisinä investointeina Suomeen.

Oppilaitokset ovat reagoineet uusiin osaamistarpeisiin ja Suomi hyötyy digitalisaation ja tekoälyratkaisuiden tuomista mahdollisuuksista, mikä helpottaa myös työvoimapulaa. Työvoiman saatavuudessa ja ulkomaisen työvoiman Suomessa pysymisessä on kuitenkin yhä haasteita.

Kansainvälinen toimintaympäristö on haastava ja Suomi joutuu tasapainoilemaan USA:n ja Kiinan välissä, sekä toimimaan arvaamattoman ja yhä voimistuvan Venäjän kanssa.

Globaali talous taantuu, mutta olemassa olevat keskinäisriippuvuudet mahdollistavat Suomen toimimisen ja hyötymisen haastavasta tilanteesta huolimatta.

Suomi syventää edelleen aktiivisesti pohjoismaiden ja Baltian alueen välistä yhteistyötä. Omavaraisuusastetta kriittisten hyödykkeiden suhteen on onnistuttu parantamaan.

2030

Itämeren vahva puolustusyhteistyö on luonut Venäjän etupiirijattelulle vahvan pidäkkeen. Venäjän huomio on edelleen suurelta osin sisäisissä asioissa sekä Aasian puolella. Myös Jäämeren tilanne on nouseva huolenaihe.

Väestön vanheneminen on asettanut Suomelle haasteita. Hyvinvointiyhteiskunnan ylläpito on siedettävällä tasolla.

Ilmastomuutoksen haitat näkyvät pääasiassa säiden ääri-ilmiöiden lisääntymisenä, mikä kuormittaa erityisesti pelastuslaitosta. Ilmastomuutos on myös lisännyt etelästä pohjoiseen suuntautuvaa paikolaisuutta, mutta Suomeen asti pakolaisia tulee suhteellisen vähän.

Suomen asema kiertotalouden kärkimaana on tehnyt Suomesta kiinnostavan vakoilun kohteen joidenkin teknologioiden suhteen. Kiina on voimistunut entisestään ja käyttää asemaansa häikäilemättömästi hyväksi. Suomi pyrkii kaikesta huolimatta ylläpitämään suhteita Kiinan kanssa.

2033

Ilmastomuutos ja ympäristöongelmat sekä jännitteinen maailmantilanne määrittävät toimintaympäristöä.

Globaalin painopisteen siirryttyä itään syvä keskinäisriippuvuus sekä ilmastomuutos ovat pakottaneet USA:n ja Kiinan jonkinlaiseen yhteistyöhön, joten pahimmilta konflikteilta on vältytty.

Ilmastopakolaisten määrä on kasvanut ja se on aiheuttanut lisää eripuraa Euroopan maiden välille. Ilmastopakolaisuutta ei ole saatu osaksi kansainvälisiä pakolaissopimuksia.

Venäjä on vahvistunut Kiinan tukemana ja toimii aktiivisemmin Suomea vastaan. Pohjos-Euroopan maiden yhteistyö on tiivistä.

Alueellisesti väestö on keskittynyt suuriin kaupunkeihin ja niiden ympäristöön. Muualla osa alueista on onnistunut pysymään elinvoimaisina luomalla työpaikkoja mm. vihreää siirtymää hyödyntämällä, turismilla, etätö-/kakkosasujien avulla sekä omavaraisuustavoitteiden myötä annetuilla tuilla.

Digitalisaation ja uuden teknologian avulla pystytty helpottamaan osittain syrjäseutujen palvelutarvetta. Polarisaatio heijastuu alueellisissa kehityseroissa sekä väestöryhmien välisissä koulutus- ja tuloeroissa. Työllisyystilanne on kuitenkin hyvä työvoimapulan takia.

Pakolaisten maltillinen määrä ja työvoimapula sekä kehittyneet kotouttamisprosessit ovat taanneet aiempaa sujuvamman integraation.

Kuvan lähde: pexels.com

”Tykkään asua täällä maalla. Pysyvyys, se tuntuu turvalliselta. Miksi muuttaa asioita, jotka ovat aina olleet hyvin ja toimivia? Kunnan talvea ikävöin. Tuntuu, että on vaikea enää luottaa mediaan tai julkiseen sanaan, tieto on niin ristiriitaista. Tietojakin kalastellaan puhelimen kautta. Kehen voi luottaa? Kuka ei yritä käyttää hyväkseen? Hätäpaikan tullen kutsun äpin kautta poliisin, en kyllä osaisi pyytää naapuria apuun. Osaakohan se edes suomen kieltä? Kaipaisin kyllä poliisia enemmän tänne meidänkin kulmille. Mitenköhän käy turvallisuuspalveluiden täällä jatkossa? Tulevaisuus tuntuu vähän pelottavalta, sellainen epävarmuus on vallalla, eikä mistään oikein saa selkeää otetta. Toivoisin löytäväni työpaikan, työttömyyttä on jatkunut nyt jo kaksi vuotta. Osaamiselleni ei vaan tunnu olevan tarvetta. Säästöjä ei ole juurikaan jäljellä. Onneksi tykkään leipoa ja kutoa.”

52-vuotias Sara, ammattiopinnot, työtön pienituloinen

3.4 Murtunut maailma

Murtuvassa maailmassa päästöjen rajoittaminen on kokenut haaksirikon ja ilmasto on matkalla kohti viiden asteen lämpenemistä vuosisadan loppuun mennessä. Ilmastonmuutos ja maailmanlaajuinen kilpailu luonnonvaroista aiheuttavat laajamittaisia kriisejä, niin sisäisiä kuin ulkoisia konflikteja, yhteiskunnallista epävakautta ja inhimillistä hätää. Kuudes joukkosukupuu etenee ja ekosysteemipalvelut hiipuvat, vesivarat ovat hupenneet ja ruokapula on lisääntynyt maailmalla. Yhteiskuntien resilienssi on romahtanut ja yhteistyö tuhojen rajaamiseksi on konfliktien myötä lähes mahdotonta. Ihmisten joukkopako eri alueilta on mittavaa. Euroopan ulkorajoilla on levotonta ja maahanpääsyä rajoitetaan voimakkaasti.

Kansainvälisesti autoritarismi ja militarisoituminen ovat lisääntyneet, kansainvälinen yhteistyö ei toimi ja YK:n merkitys on romahtanut. Globaali turvallisuus on heikentynyt dramaattisesti. Samanaikaisesti puolustusbudjetit ovat moninkertaistuneet johtaen kiihtyneeseen asevarusteluun ja kilpailuun. Hybridivaikuttaminen on voimallista ja aseelliset konfliktit yleistyneet. Teknologiaa ja tietoa käytetään vallan, vaikuttamisen ja kontrollin välineinä, sekä valtioiden kontrollin ja sotilaallisen suorituskyvyn tarpeisiin. Ei-valtiolliset toimijat, suuryritykset, yksityiset turvallisuudentuottajat sekä terrori- ja rikollisjärjestöt täyttävät demokratian ja ihmisoikeusperusteisuuden jättämän aukon. Venäjä on aggressiivinen toimija ja sisäisesti epävakaa. EU on toimintakyvytön ja murenee blokkeihin. Suomen lähialueilla esiintyy toistuvia sotilaallisia vaaratilanteita ja yksittäisiä aseellisia selkkauksia. Suomi turvautuu erilaisiin kumppanuuksiin, Ruotsin ja pohjoismaisen yhteistyön merkitys korostuu kaikilla sektoreilla.

Turvallisuushallinto on tehotonta ja resursseista kilpaillaan viranomaistahojen kesken, panostaen kovaan turvallisuuteen ja olemassaolon taisteluun. Turvallisuus on osittain yksilöiden ja osittain palveluntuottajien, yhteisöjen ja jengien tuottamaa, aiheuttaen turvattomuutta ja epäluottamusta instituutioihin. Valtion legitimitetti heikkenee. Väestöryhmien väliset suhteet heikkenevät jyrkästi, esiintyy rasismia ja syrjintää sekä voimakkaita jännitteitä ja konflikteja. Yhteiskunta sirpaloituu kilpaileviin kupliin sekä moninaiisiin ristiriitaisiin arvoihin ja asenteisiin. Suomi ei näyttäydy houkuttelevana kohteena kansainvälisille osaajille tai opiskelijoille. Rikollisuus sekä radikaali ääriliikehdintä ovat voimakkaassa kasvussa.

Globaalit rahoitusmarkkinat ovat alueellistuneet ja yksityiset valuutat yleistyneet. Julkisten palvelujen rahoitus on kriisissä ja harmaa talous kasvaa. Pitkjänteisen elinkeinotoiminnan edellytykset ovat heikot. Suomen vienti ja tuonti ovat vähentyneet merkittävästi ja alue-, paikallis- ja omavaraistaloudet ovat lisääntyneet. Työelämässä olevien ja sen ulkopuolelle jäävien välinen eriarvoisuus kasvaa. Keskiluokka on kaventunut, varakkaat kykenevät kuitenkin edelleen turvaamaan oman hyvinvointinsa. Mahdollisuudet kouluttautumiseen ovat heikentyneet ja jakautuneet epätasaisesti. Koulutusjärjestelmät, muodollinen koulutus ja tutkinnot kyseenalaistetaan. Panostukset osaamiseen ja sivistykseen hiipuvat, ja sivistys- ja kulttuuriperusta murenevat. Suomi on eriarvoistunut ja polarisoitunut myös alueellisesti. Julkisten palveluiden tilalle tulevat yksityiset palveluntarjoajat ja vapaaehtoistyö, mutta palvelut eivät ole kaikkien saavutettavissa. Resurssit kohdistetaan turvallisuuteen ja Suomen olemassaolon turvaamiseksi. Ihmiset joutuvat ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan, mutta yhä harvempi onnistuu siinä riittävästi. Erilaiset hyvinvoinnin ja toimintakyvyn haasteet sekä epäterveelliset elintavat periytyvät ja kasautuvat.

Narratiivi

2024	2026	2028	2030	2033
Globaalin murroksen aika	Hyvinvointivaltion kriisi	Nopea rakennemuutos	Omavaraisuus nousee	Uusien paikallisyhteisöjen aika

Maailmassa, jossa turvallisuutta ei juuri ole, Suomi on suhteellisesti yhä maailman turvallisin maa, vaikkakin turvallisuus on heikentynyt merkittävästi. Turvallisuusyhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa on jatkunut tiiviinä koko ajan, erityisesti Venäjän uhkan torjumiseksi. Sääntöjenvastainen muuttoliike EU-alueelle ja samalla Suomeen voimistuu kansainvälisen vastakkainasettelun ja ilmastonmuutoksen etenemisen myötä. Venäjän rajavalvonta on heikentynyt ja Suomeen pyrkii kansainvälisen suojelun hakijoita enenevässä määrin myös Venäjän kautta. Viranomaisilla on ongelmia selvittää tilanteesta. Suomi pyrkii houkuttelemaan maahan korkeasti koulutettuja osaajia, mutta Suomen maakuva ja houkuttelevuus kohdemaana on merkittävästi heikentynyt lisääntyneen rasismien ja syrjinnän takia.

Julkisen talouden heikentyminen aiheutti julkisten palveluiden kriisin. Yleinen epävakaus, nopeasti kasvanut eriarvoisuus ja kovan turvallisuuden priorisointi johtivat julkisen sektorin tehtävien supistamiseen. Valtiotasolla puolustuksen, suvereniteetin sekä ulkoisen turvallisuuden varmistaminen on prioriteettina. Suomi onnistuu murtuvassa maailmassa suhteellisen hyvin säilyttämään suvereniteettinsä eikä Suomeen kohdistu strategisia intressejä, etenäkään suurvaltojen suunnalta. Kaikki valtiot pyrkivät ensisijaisesti pitämään yllä sisäistä turvallisuuttaan.

Useiden kriisien päällekkäisyys, yleinen epävarmuus ja valtion keskittyminen puolustukseen ja suvereniteetin ylläpitoon, saa ihmiset kiinnittymään yhteiskunnan sijasta huomattavasti vahvemmin paikallisyhteisöihin sekä kuntiin. Hallinto ei vakavan rahoitus- ja kehittämisvajeen vuoksi kyennyt toimimaan palveluiden tuottajana tai noudattamaan palveluiden järjestämisen osalta lakejaan. Ihmiset ovat muodostaneet omia paikallisia turvallisuuskupliaan, joiden sisällä jäsenet huolehtivat toisistaan ja yhteisöstään. Yksityisten turvallisuustuottajien palvelut ovat laajassa käytössä. Perheen rooli vahvistui läheistenhoivassa ja työmarkkinat miehistyivät, kun yhä useampi nainen jäi kotiin huolehtimaan perheensä vanhuksista, sairaista, vammaisista ja lapsista. Samalla erityistukea tarvitsevien hoivan taso laskee dramaattisesti, mikä vähentää inklusion lisäksi entisestään mahdollisten työntekijöiden määrää. Paikallisyhteisöt ovat elintärkeitä ruoan- ja energiantuotannon kannalta, mikä on lisännyt motivaatiota yhteisölliseen toimintaan. Paikallisyhteisöissä omat tarpeet ja toiveet ovat keskiössä mutta valtakunnan tasolla turvallisuustarpeet ovat ajaneet ihmislähtöisen ajattelun ohi.

Ihmisten turvallisuustietoisuutta ja selviytymistaitoja on lisännyt muun muassa kaikkia velvoittava kansalaispalvelus. Alueelliset turvaneuvostot ovat tärkeitä kiistojen ratkaisijoita ja jännitteiden lieventäjiä eri paikallisyhteisöjen välillä. Kodinturvajoukot edistävät paikallisyhteisöjen turvallisuutta, kun viranomaiset ovat sidottuja ulkoisen turvallisuuden varmistamiseen. Eriarvoisuus ja polarisaatio alueiden ja kuntien välillä on voimakasta, mutta verrattain suuri osa suomalaisista elää pienillä ja keskisuurilla paikkakunnilla suhteellisen turvallisesti. Omavaraisuus on lisääntynyt ja ihmisillä on laajasti

erilaisia uusvanhoja taitoja liittyen ruuantuotantoon, energiantuotantoon ja valmistukseen. Suomi myy mineraaleja ulkomaille ja muutamat suuret kaivannaisteollisuuden toimijat vetävät puoleensa työntekijöitä ympäri maata.

Teknologia ei ole vahvasti läsnä ihmisten arjessa. Teknologian valjastaminen suuryritysten ja valtioiden sotakoneiston tueksi ja informaatiovaikuttamisen räjähtäminen käsiin romahdutti tietoteknologian käytettävyyden, sai ihmiset vieraantumaan teknologiasta sekä palaamaan pitkälti taas käyttövarmaan analogiseen maailmaan. Somen selailuun ei ole enää aikaa, kun yhteisön velvoitteet ja toimeentulon takaaminen ovat pääasia. Turvallisuusviranomaiset hyödyntävät uusinta teknologiaa, jonka hankkimiseen valtio on panostanut merkittävästi epävakaa maailmassa pyrkien näin paikkamaan vajetta muussa turvallisuustoiminnassa. Tietoa ja analytiikkaa on entistä enemmän mutta sen hyödyntämisessä on kehitettävää.

Tulevaisuuspolku

2024

Kokonaisnäkemyistä hyvinvoinnin turvaamiseksi ei synny ja kriisien jälkeistä hyvinvointivelkaa ei saada hoidettua, kun valtiontaloutta on tarve sopeuttaa voimakkaasti. Turvallisuuteen kuitenkin panostetaan epävakaa kv. tilanteen takia.

Suomen turvallisuuspolitiikan ja puolustuksen yhteensovittaminen EU:hun ja Natoon jatkuu.

Yksityisen ja julkisen sektorin digitalisaatiota ja uusien digitaalisten liiketoimintamahdollisuuksien omaksumista tuetaan kansallista ja sisäistä turvallisuutta lisäävissä hankkeissa. PPP-ajattelu kokee uuden nousun.

2026

Turvallisuus keskittyy aikaisempaa enemmän riskien ja uhkien torjuntaan. Turvallisuuden tunteen lisäämisen keinoja ei tueta eikä kehitetä, joten se jää yksilön ja yhteisöjen vastuulle lisäten eriarvoisuutta.

Talouden tasapainottamista ja puolustusbudjettia korostetaan yhä hyvinvoinnin kustannuksella.

Elintason kurjistuminen ja Venäjän mittavat tappiot Ukrainassa ovat ajaneet Venäjän valtion romahtamispisteeseen. Sisäisen kuohunnan ja sisäpoliittisen kriisin myötä hallinto vaihtuu. Sotaa ei ole enää varaa jatkaa. Uuden hallinnon suunta on epäselvä.

Pettymys julkisen koulutusjärjestelmän toimimattomuutta kohtaan kasvaa, opetushenkilökunnan pula kasvaa.

Valtio investoi merkittäviä määriä turvallisuusteknologian kehittämiseen, sillä julkinen paine ylläpitää järjestystä yhteiskunnallisesti jännitteisessä tilanteessa on korkea.

2028

Julkinen talous ei ole tasapainossa, velanotto jatkuu.

EU:n heiketessä läheiset Nato-maat korostuvat keskeisinä turvallisuuden tuottajina Suomelle.

Turvallisuusviranomaiset ovat ylityöllistettyjä maailmantilanteen takia. Teknologian investoinnit eivät tuo toivottuja vaikutuksia, koska resursseja teknologian hyödyntämiseen ei ole. Ihmisten kriisinsietokyky on koetuksella, ja työkään tulleet sukupolvet kokevat osattomuutta. Entistä harvempi työkäinen on osana työvoimaa ja palkansaajien määrä on romahtanut. Kaikille yhteinen kansalaispalvelu nähdään välttämättömänä yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi.

Suomen ja Venäjän valtiollisia suhteita leimaavat molemminpuolinen luottamuksen puute, epäusko ja varauksellisuus.

Suomen uusi hallitus pyrkii vaikuttamaan keskeisiin ilmastomuuttoliikkeen lähtömaihin tukemalla ilmastonmuutoksen hillintää niissä paikallisesti. Toimien hyöty on rajattu, sillä taustayhteistyö on heikkoa, eikä luottamusta toimien jatkuvuuteen ole.

Etelä- ja länsirannikolta sekä Pohjois-Suomesta muutetaan muihin Pohjoismaihin, varsinkin Norjaan.

2030

Julkisten palvelujen rahoitus kriisiytyy ja ihmiset hakevat turvaa paikallisyhteisöistä.

Puolustusmenojen kasvu jatkuu, ollen jo 4 % valtion budjetista. Puolustussektori kasvaa työllistäjänä merkittävästi.

Uusi kansalaispalvelus alkaa.

Ihmiset muuttavat pois suurista kaupungeista hakien halvempaa elintasoja sekä mahdollisuuksia hankkia itse oma ruokansa (viljely, kalastus, metsästyksi).

Suomi on syrjäisenä ja suhteellisen turvallisena maana yhä kiinnostava muuttokohde ja varsinkin huippuosajia headhuntataan aktiivisesti ulkomaisista yrityksistä sekä yliopistoista.

Työvoiman pienenemistä kompensoi robotisaation ja pimeiden tehtaiden yleistymisen. Samalla talousjärjestelmän perusteet huojuvat.

Epäluottamus julkista valtaa kohtaan kasvaa informaatiovaikuttamisen vuoksi. Syntyy analogista elämää korostava näkyvä liike.

2033

Alue- ja paikallisyhteisöjen merkitys korostuu sisäisen turvallisuuden tuottajina, samoin kuin ihmisten oma aktiivinen toiminta ja tietämys.

Monet aiemmin valtiolle kuuluvat vastuut siirtyvät yhteisöjen vastuulle.

Työnteon luonne on muuttunut, ja ihmisten elanto tulee useista eri lähteistä. Rahan merkitys vähenee ja epävirallisten palveluksien sekä yksityisen valuutan merkitys kasvaa omavaraisuuden ja vaihdannaistalouden kasvaessa.

Peruskoulutus heikkenee, ensimmäisen ja kolmannen sektorin tarjoamat ammatilliset koulutusohjelmat yleistyvät. Kaivannaisteknologia kehittyy yhteis-pohjoismaisten investointien vuoksi.

2035

Maa- ja ilmastokriisi näkyy jo ihmisten arjessa monin tavoin, ja tuntuu myös Suomen rajoilla. Suomi on kuitenkin hyvin varautunut esim. sään ääri-ilmiöiden torjuntaan ja Pohjoismaat ovat sopineet taakanjaosta ilmastosiirtolaisten suhteen.

Suomen ja Venäjän suhteet ovat jännitteiset, mutta operatiiviseen yhteistyöhön pystytään kuitenkin.

Kaupunkien vetovoima on heikennyt ja väestö on jakautunut aiempaa tasaisemmin ympäri maata.

Ihmiset ovat tottuneet epävarmuuteen ja aiempaa läheisempi luontosuhde, vähentynyt teknologian käyttö ja kasvanut yhteisöllisyys tuo hyvinvointia, vaikka yhteiskunnan tarjoama palveluvalikoima on kaventunut.

Aseiden kantaminen ja käyttö on yleistynyt. Myös aseellinen väkivalta on lisääntynyt.

Uskontojen ja herätysliikkeiden rooli on vahva. Uskonnolliset liikkeet voivat taloudellisesti hyvin ja ovat keskeisessä roolissa paikallisissa yhteisöissä.

Kuvan lähde: pexels.com

”Olen pätkätöissä, se vähän stressaa sillä huollettavana on kaksi lasta. Aika paljon ollaan omissa oloissa, en ole koskaan ystäviä osannut löytää tai pitää. Ei muihin voi luottaa, poliisiinkaan. Välillä kyllä rassaa, kun pyydetään mukaan kansalaistoimintaan. Itse on pärjättävä tässä maailmassa ja jokainen hoitakoon oman tonttinsa. Onneksi Suomen asioita ei enää sanella ulkoapäin, se on hyvä se. On aika vaikea sanoa, että mikä sitä turvallisuutta voisi lisätä. Ehkä se, että voisi luottaa siihen mitä mediassa tiedotetaan. Ja toki kokoaikainen työ turvaisi taloutta. Ruokaa saa onneksi luonnosta, metsästysporukan mukana joskus käyn hirvimetällä. Hyvä se on muutenkin, että on se ase kotona ja sitä osaa tarpeen tullen käyttää – kaikki perheenjäsenet. Tärkeää on se, että saan omalla autolla liikkua, ei minusta ole julkisiin istumaan vieraiden viereen.”

49-vuotias Esa, pätkätyöläinen, peruskoulutus

4 Mihin meidän tulisi vaikuttaa ja millaisia toimenpiteitä tarvitsemme tulevaisuuskuvamme toteuttamiseksi?

Olemme tässä skenaariotyössä tarkastelleet, miten voisimme saavuttaa tavoittelemamme tulevaisuuskuvan erilaisissa toimintaympäristöissä. Hyödynsimme tulevaisuusselonteon neljää erilaista skenaariota ja rakensimme jokaiseen näistä skenaarioon tulevaisuuspolun eli tapahtumien ketjun, joiden kautta tulevaisuuskuvaan voidaan kunkin kaltaisessa maailmassa uskottavasti päästä. Tavoitteena on ollut tunnistaa erilaisia vaikuttavia toimia, joiden kautta sisäasiainhallinto voisi edistää tavoittelemansa tulevaisuuskuvan toteutumista jo tulevilla strategiakaudella, jotta 2035 olisimme tavoittelemassamme tulevaisuuskuvassa.

Toimenpiteitä mietittiin skenaariokohtaisesti, mutta keskityimme tässä tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, jotka nousivat esiin useammassa skenaariossa ja näyttäisivät olevan hyödyllisiä tavoitteemme kannalta monenlaisissa toimintaympäristöissä. Tässä kohtaa on hyvä todeta myös, että jo nykytilan ylläpitäminen tulee olemaan kova tavoite eteenpäin menemisestä puhumattakaan.

Toimenpiteet on kerätty yhteen muutaman keskeisen esiin nousseen teeman alle. Osa toimenpiteistä on helpompia ja nopeampia toteuttaa ja toiset vaativat ehkä enemmän aikaa tai yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Johtamisessa korostuu tietojohdoisuuden edistäminen

Mahdollisia toimenpiteitä:

1. Sisäasiainhallinnon alaan kuuluvia tehtäviä sekä vastuunjako tarkastellaan ydintehtävien selkeyttämiseksi.
2. Sisäasiainhallinnon virastot tekevät kestävän rahoituksen suunnitelmat, joilla varmistetaan suorituskyky kaikkein kriittisimmissä toiminnoissa.
3. Edistetään tietojohdoisuutta (tiedolla johtamisen kehittäminen, tiedon liikkuvuuden parantaminen, ennakoivan tiedon hyödyntäminen). Tieto on avointa, saavutettavaa ja löydettävissä.
4. Viranomaisyhteistyötä tehostetaan uudistamalla tietojärjestelmiä ja kehittämällä tiedonvaihtoa.
5. Hallinnonalan tieto liitetään osaksi valtioneuvoston yhteisiä järjestelmiä ja kanavia, joilla mahdollistetaan "Yhden luukun periaate."
6. Mahdollistetaan viranomaisten tiedonvaihto aiempaa kattavammin tarkoituksenmukaisella tavalla.
7. Sisäasiainhallinnolla on yhteiset vaikuttavuusmittarit ja toiminnan vaikuttavuus voidaan todentaa.

8. Luodaan malli uudentyyppiselle strategiselle viestinnälle, jonka tarkoituksena on tehdä hallinnonala näkyvämmäksi.
  - a. Polarisoitumisen ehkäisemiseksi osallistavaa demokratiaa ja arvokeskustelua edistetään käymällä avointa dialogia eri väestöryhmien kanssa.
  - b. Kiinnitetään erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa ja vaikeasti tavoitettavien ryhmien tavoittamiseen.
  - c. Ollaan aktiivisemmin mukana eri väestöryhmien välisessä vuorovaikutuksessa tukien kansalaisyhteiskuntaa ja neljännen sektorin toimintaa.

Dataa ja uusia teknologioita tulee hyödyntää päämäärätietoisesti

Mahdollisia toimenpiteitä:

1. Lisätään toiminnan tietojohdoisuutta: data on mahdollisimman reaaliaikaista ja sitä tarkastellaan säännöllisesti johtoryhmissä sekä hyödynnetään aktiivisesti johtamisessa.
2. Valmistellaan ilmiölähtöinen teknologiatiekartta konsernin tulevaisuusnäköyksen mukaisiin ilmiöihin vastaamiseksi.
3. Hyödynnetään laajamittaisesti automaattista tietojenkäsittelyä ja päätöksentekoa. Panostetaan mm. ennakoivaan riskianalytiikkaan.
4. Tunnistetaan hallinnonalan kriittiset riippuvuudet ja mietitään niiden jatkuvuudenhallinta tilanteessa, jossa riskit realisoituisivat.
5. Huomioidaan kattavasti eri väestöryhmät ja niiden erilaiset tarpeet (digitaalisia) palveluita kehittäessä.
6. Aloitetaan tekoälyn laajamittaiseen hyödyntämiseen tähtäävän innovaatio-ohjelma, johon otetaan vahvasti mukaan suomalainen yrityskehittäminen ja korkeakoulut.
7. Kehitetään laajassa yhteistyössä turvallisuusviranomaisille oma tekoäly datan suojaamiseksi.

Hallinnonalan osaamista tulee vahvistaa ja uusia koulutusmuotoja kehittää

Mahdollisia toimenpiteitä:

1. Nostetaan pelastustoimen koulutusmääriä.
2. Toteutetaan pelastuslaitosten osaamiskartoitus ja sen pohjalta suunnitellaan uusi 3-vuotinen AMK-peruskoulutus sekä täydennyskoulutuksia.
3. Kasvatetaan sisäasiainhallinnon diversiteettiä ja lisätään monimuotoisuusosaamista.
4. Kehitetään ”pikakoulutuskaistoja”, joiden kautta saadaan tarvittavan, esim. teknisen substanssiosaamisen, omaavat henkilöt koulutettua osaksi poliisin ja pelastuslaitoksen organisaatiota.
5. Vahvistetaan hallinnonalan Kiina, Asia ja Venäjä-osaamista.
6. Kehitetään avaruustoiminnan osaamista.
7. Kiinnitetään huomiota hallinnonalan toimijoiden moninaisuuden (kielellinen, etninen, uskonnollinen) lisäämiseen erityisesti poliisi- ja pelastustoimissa.

Niin viranomaisten kuin väestön omatoimiseen varautumiseen ja resilienssin kasvattamiseen on panostettava

Mahdollisia toimenpiteitä:

1. Parannetaan kyberuhkien havaitsemista ja torjuntaa.
2. Vahvistetaan yhteistyötä kriittisen infrastruktuurin omistavien yritysten kanssa kriittisen infran suojaamiseksi.
3. Turvataan nopean toiminnan edellytykset kriisi- ja poikkeustilanteissa, tarvittaessa lakiuudistuksilla.
4. Varaudutaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen sekä erilaisiin poikkeustilanteisiin.
5. Huomioidaan ilmastonmuutos ennakoinnissa ja varautumistyössä:
  - a. Nostetaan pelastustoimen kyvykkyyttä sään ääri-ilmiöihin vastaamiseksi.
  - b. Edistetään ja kehitetään ilmastonmuutokseen liittyvien muuttoliikkeiden ja sään ääri-ilmiöiden ennakointia niin kansallisesti kuin kansainvälisillä foorumeilla.
6. Tuetaan ihmisten omatoimista varautumista ja resilienssiä kohdennetusti väestösegmenteittäin.
7. Ylläpidetään ja luodaan edellytyksiä vapaaehtoistoiminnalle. Tuetaan vapaaehtoisten, erityisesti nuorten rekrytoimista mm. vapaapalokuntiin.
8. Parannetaan hybridi- ja informaatiovaikuttamisen tunnistamisen valmiuksia laajalla kumppanuusyhteistyöllä.
9. Aloitetaan turvallisuustiedustelulainsäädännön kehittäminen (Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, Supo, Poliisi, Tulli) ja toimivaltuuksien kokonaistarkastelu läpileikkaavasti (hybriditoiminnan tunnistaminen).
10. Parannetaan turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä uusien teknologioiden käyttöönoton suhteen.
11. Tarkastellaan mahdollisuuksia edistää omatoimista varautumista ja turvallisuuskoulutusta peruskoulujen opetussuunnitelmassa.
12. Käynnistetään innovaatiohanke, jossa sisäisen turvallisuuden viranomaisille suunnitellaan helposti siirrettäviä hybridiyksiköitä, joiden avulla voidaan suorittaa erilaisia pelastus- ja turvaamistoimia ja tarjota erilaisia palveluita.
13. Kehitetään yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa väestölle monipuolinen turvallisuuskoulutuspolku, jossa hyödynnetään livekoulutusten lisäksi edistyneitä simulaatioita.

Tehostetaan maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kestävyttä ja toimivuutta edelleen

Mahdollisia toimenpiteitä:

1. Osallistutaan aktiivisesti EU:n yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kehittämiseen.
2. Edistetään maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan käsittelyä kansallisesti osana laajempaa politiikkakokonaisuutta ml. työllisyys-, talous- ja kehitysyhteistyöpolitiikka.
3. Tehdään ulkomaalaislain kokonaisuudistus.
4. Osallistutaan aktiivisesti ja edistetään osaltamme EU-maiden keskinäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa paluiden ja palautusten osalta.
5. Kehitetään yhteistyössä Eurooppaan suuntautuvia laillisia maahantuloväyliä.
6. Luodaan konkreettinen hallinnonalojen rajat ylittävä muoto/malli työperäiselle maahanmuutolle. Luodaan edellytykset sille, että Suomeen eri syistä muuttavat myös jäävät maahan.
7. Otetaan käyttöön rajaturvallisuuden, sisäisen turvallisuuden ja maahantulon hallinnan kansainväliset tietojärjestelmät ja varmistetaan niiden yhteentoimivuus.
8. Sujuvoitetaan ja selkeytetään maahanmuuttoprosesseja entisestään.

Kansainvälistä yhteistyötä on tiivistettävä vaikuttamismahdollisuuksien kasvattamiseksi

Mahdollisia toimenpiteitä:

1. Edistetään osaltamme kansainvälisten neuvottelu- ja sopimusrakenteiden tehostamista (WTO, EU:n ulkosuhteet, YK, Nato, OECD, jne.) yhteistyön vahvistamiseksi ja ongelmatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi.
2. Edistetään systemaattisemmin hallinnonalan virkahenkilöiden pääsyä kansainvälisten järjestöjen (huippu)virkoihin.
3. Pyritään ylläpitämään operatiivinen turvallisuusyhteistyö Venäjän viranomaisten kanssa.
4. Tiivistetään entisestään Suomen ja Ruotsin kahdenvälistä raja- ja tiedusteluturvallisuusyhteistyötä, samoin kuin yhteistyötä Norjan ja mahdollisesti myös Baltian maiden kanssa.
5. Jatketaan Ukrainan aktiivista tukemista niin sodan aikana kuin sen päätyttyä.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet